

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання самостійної роботи
з курсу “Правові основи працевпорядкової політики та охорони праці”
для студентів спеціальності 263 “Цивільна безпека”**

Харків 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання самостійної роботи
з курсу “Правові основи працевохоронної політики та охорони праці”
для студентів спеціальності 263 “Цивільна безпека”

Затверджено
редакційно-видавничою радою
університету,
протокол № 2 від 24.05.2018 р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2018

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу “Правові основи працевпорядкової політики та охорони праці” для студентів спеціальності 263 “Цивільна безпека”. / Уклад. Семенов Є. О., Райко В. Ф. – Харків: НТУ «ХП», 2018. – 16 с.

Укладачі: Є. О. Семенов
В. Ф. Райко

Рецензент: О. М. Древаль

Кафедра охорони праці та навколишнього середовища

ВСТУП

Особливості ринкових перетворень, що відбуваються в країні потребують удосконалення правового забезпечення трудових відносин найманої праці. Задачі трудового права та регулювання трудових відносин роботодавця та робітника знаходяться на стадії реформування.

Вплив трудового права на характер суспільно-трудова відносин, забезпечення належних гарантій соціального захисту найманим працівникам: особливості трудових відносин роботодавця та найманих працівників у перехідний період мають велике значення. Високий рівень безробіття в країні, простої не з вини працівників, довготривалі відпустки без збереження заробітної плати, що фактично надаються за ініціативою роботодавців, затримки з виплатою зарплати та інші негативні обставини, які грубо порушують задеклароване у Конституції право громадян України на працю та її охорону, значною мірою посилюють напругу в сфері суспільної організації праці.

Метою та завданням вивчення дисципліни є: формування у майбутніх фахівців правових знань щодо стану проблем охорони праці, складових і функціонування управління охороною праці та шляхів правового регулювання методів та засобів забезпечення безпеки праці згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

Самостійна робота студентів при вивченні курсу “Правові основи працезохоронної політики та охорони праці” включає:

- виконання індивідуальних завдань на практичних заняттях, які перевіряє і оцінює викладач;

- повторення та опанування лекційного матеріалу; на початку наступної лекції студенти мають можливість отримати консультацію за пройденим матеріалом;

- підготовку до проведення модульної контрольної роботи: студенти вивчають лекційний матеріал та питання, що винесені для самостійного пророблення, при цьому мають можливість отримати повний перелік цих питань та консультацію по джерелам інформації.

- написання реферату на тему, що запропонована викладачем.

У методичних вказівках наведені питання для самостійного вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях та питання для виконання індивідуального завдання – реферату.

1. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Питання для самостійного вивчення	Інформаційно-методичне забезпечення
1	Форми і системи оплати праці.	[1–11]
2	Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Загальний порядок прийняття на роботу. Випробувальний строк при прийнятті на роботу. Порядок звільнення з роботи та порядок його оформлення.	[1–11]
3	Режим роботи і облік робочого часу. Види відпусток.	[1–11]
4	Форми і методи стимулювання охорони праці.	[1–11]
5	Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування.	[1–11]
6	Вимоги Цивільного кодексу щодо прав і обов'язків громадян за заподіяну шкоду іншій особі, підприємству або державі.	[1–11]
7	Адміністративні правопорушення в будівництві.	[1–11]
8	Ведення справ про адміністративні правопорушення у сфері ядерної та радіаційної безпеки. Ведення справ про інші адміністративні правопорушення.	[1–11]
9	Порядок вирішення колективного трудового спору (конфлікту). Страйк, як крайній засіб вирішення колективного трудового спору (конфлікту).	[1–11]
10	Міжнародні правові акти. Навчання з охорони праці.	[1–11]
11	Забезпечення зайнятості звільненим працівникам. Обов'язки та права працівників щодо виконання вимог охорони праці при трудових відносинах.	[1–11]
12	Масово-роз'яснювальна робота, навчання та інструктажі з питань пожежної безпеки.	[1–11]
13	Неосудність. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання. Давність притягнення до кримінальної відповідальності.	[1–11]

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

1. Форми і системи оплати праці в Україні.
2. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
3. Загальний порядок прийняття на роботу.
4. Порядок звільнення з роботи та порядок його оформлення.
5. Режим роботи і облік робочого часу.
6. Види відпусток.
7. Форми стимулювання охорони праці.
8. Методи стимулювання охорони праці.
9. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників.
10. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування.
11. Вимоги Цивільного кодексу щодо прав і обов'язків громадян за заподіяну шкоду іншій особі.
12. Вимоги Цивільного кодексу щодо прав і обов'язків громадян за заподіяну шкоду підприємству.
13. Вимоги Цивільного кодексу щодо прав і обов'язків громадян за заподіяну шкоду державі.
14. Адміністративні правопорушення в будівництві.
15. Ведення справ про адміністративні правопорушення у сфері ядерної та радіаційної безпеки.
16. Ведення справ про інші адміністративні правопорушення.
17. Порядок вирішення колективного трудового спору (конфлікту).
18. Страйк, як крайній засіб вирішення колективного трудового спору (конфлікту).
19. Міжнародні правові акти.
20. Навчання з охорони праці.
21. Забезпечення зайнятості звільненим працівникам.

22. Обов'язки та права працівників щодо виконання вимог охорони праці при трудових відносинах.

23. Масово-роз'яснювальна робота з питань пожежної безпеки.

24. Навчання та інструктажі з питань пожежної безпеки.

25. Неосудність.

26. Обставини, які пом'якшують покарання.

27. Обставини, які обтяжують покарання.

28. Давність притягнення до кримінальної відповідальності.

29. Закон України "Про засади запобігання та протидії корупції".

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

3.1 Структура реферату

Структура реферату містить такі елементи:

- титульна сторінка,
- план,
- вступ,
- основна частина (розділи, пункти і підпункти),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки (якщо потрібно)

Титульний аркуш містить:

- найменування міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України);
- назву вищого навчального закладу (Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»);
- назву кафедри, де виконана робота;
- курс, групу, факультет, прізвище, ім'я, по батькові автора; (див. додаток А).

План після титульного аркуша розташовується зміст (план) (аркуш не нумерується), в якому містяться назви розділів і параграфів та вказуються сторінки (інтервал – 1,5).

Зміст (план) реферату повинен відповідати кільком універсальним вимогам:

- теми кожного розділу однакові за важливістю, а самі розділи – приблизно однакові за обсягом;
- варто охоплювати весь матеріал, що відноситься до теми, але нічого зайвого;

- теми і зміст окремих розділів не повинні «накладатися»;
- жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи.

Зразок оформлення змісту реферату подано в додатку Б.

3.2 Вступ

Вступ обсягом 1-2 сторінки – важлива частина реферату. У ньому обґрунтовують актуальність обраної теми, оцінюють стан дослідження наукової проблеми, формулюють мету і визначають завдання реферату, дають короткий загальний огляд наявної літератури і використаних джерел. Бажано, щоб початок був яскравим і проблемним, який одразу приверне увагу читача.

3.3 Вимоги до змісту основної частини реферату

За змістом реферат може бути аналітичним оглядом визначених проблемних питань, їх сучасний стан. Зміст реферату має відповідати його темі, меті і завданням. Послідовно розкриваються всі передбачені планом питання, обґрунтовуються, пояснюються основні положення, підкріплюючи їх конкретними прикладами, фактами та розрахунками, використовуючи законодавчу базу, нормативно-правові та правові основи цивільного захисту.

3.4 Висновки

Висновки – самостійна частина реферату, в якій не слід просто переказувати зміст роботи. У них потрібно висвітлити такі аспекти:

- оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи;
- перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних

питань, що підлягають подальшому вивченню;

- визначити, що є цінним у реферованих роботах, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви.

Обсяг висновків – 1-2 сторінки.

3.5 Загальні вимоги до оформлення

Реферат має бути виконаний в електронному вигляді та підготовлений до друку на стандартному аркуші формату А 4 з дотриманням таких вимог: поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; шрифт Times New Roman розміром 14 пт; міжрядковий інтервал – 1,5; відступ червоного рядка – 1,25; вирівнювання тексту – за шириною.

Мова виконання українська.

Обсяг тексту реферату – 15-25 друкованих сторінок.

Кожен структурний елемент змісту роботи починається з нової сторінки. Найменування структурних елементів треба розташовувати по центру рядка без крапки в кінці, без підкреслення, відділяючи від тексту трьома міжрядковими інтервалами.

Перенос складів у словах не використовується. Не допускаються скорочення слів, а вживання аббревіатури дозволяється після того, як в тексті уже використовувалося її змістове словосполучення із вказівкою в дужках такої аббревіатури.

Рисунки, таблиці та формули повинні мати заголовки і нумерацію, узгоджену з номером розділу.

Посилання в тексті реферату на джерела варто зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у праці В.В. Березуцького [1, с. 27] визначено ...». Можливі й посторінкові посилання. Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне.

Цитуючи, потрібно дотримуватися кількох формальних правил:

- цитата повинна бути дослівною;
- цитата не повинна бути надто довгою;
- цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;
- вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою;
- пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках;
- цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Кафедра охорона праці та навколишнього середовища

НАЗВА ТЕМИ

Реферат
Виконав (-ла) студент (-ка)
___ курсу ____ групи
факультету

Прізвище, ім'я, по батькові

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ РЕФЕРАТУ

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1 (Назва)	5
1.1. (Назва)	5
1.2. (Назва)	9
1.3. (Назва)	13
РОЗДІЛ 2. (Назва)	16
2.1. (Назва)	16
2.2. (Назва)	19
2.3. (Назва)	19
ВИСНОВКИ	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25

Висновки

Методичні вказівки розраховані на студентів спеціальності 263 “Цивільна безпека”, спеціалізація 263-1 “Охорона праці”, які вивчають курс “Правові основи працевохоронної політики та охорони праці”.

Методичні вказівки також розраховані на те, що під час самостійної роботи студент глибше та краще вивчає лекційний матеріал. Наведені у методичних вказівках питання для самостійного вивчення знаходяться строго у межах тем лекційного матеріалу доповнюють його.

Виконання індивідуального завдання у вигляді реферату є важливою складовою курсу, тому що кожна надана у даних методичних вказівках тема реферату розширює матеріал, що викладається на лекціях.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткачук К.Н., Москалева В.М., Кусковець С.Л., Зацарний В.В. Правові основи працевохоронної політики України: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2011. – 310 с.
2. Правові основи працевохоронної політики та охорони праці: навч. посіб. / В.Д. Губенко, Б.М. Коржик, В.П. Андрійченко, Н.А. Губенко; за ред. Б.М. Коржика; Харк. Нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 174 с.
3. Правові основи працевохоронної політики та охорони праці: конспект лекцій / Укладачі: О.О. Островерх, Т.М. Ковалевська, Т.О. Луценко. – Харків: НУЦЗУ, 2013. – 152 с.
4. Кодекс законів про працю України.
5. Закон України про охорону праці від 21.11.2002 р.
6. Закон України “Про боротьбу з корупцією”, Верховна Рада України; Закон від 14.10.2014 № 1700-VII.
7. Конституція України, прийнята 28.06.1996 р.
8. Трудове право України, за ред. П.Д. Пилипенка. – К., 2004 – 383 с.
9. Козак З.Я., Правове регулювання охорони праці: Навчальний посібник. – Львів, 2003. – 403 с.
10. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” №1105-XVI від 23.09.1999 р.
11. Електронний ресурс, доступ: <http://web.kpi.kharkov.ua/safetyofliving/>

Методичні вказівки
до виконання самостійної роботи
з курсу “Правові основи працевохоронної політики та охорони праці”
для студентів спеціальності 263 “Цивільна безпека”

Укладачі: СЕМЕНОВ Євгеній Олександрович
РАЙКО Валентина Федорівна

Відповідальний за випуск проф. Березуцький В.В.
Роботу до виконання рекомендувала проф. Пономаренко О.І.
В авторській редакції

План 2018 р, поз. 96
Підп. до друку 21.06.2018. Формат 60x84 1/12. Папір офсет.
Друк – різнографія. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,00.
Наклад прим. Зам. № 20180619. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ «ХП».

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 5478 від 21.08.2017 р.
61002, Харків, вул. Кирпичова, 2

Друкарня НТУ “ХП”, 61002, Харків, вул. Кирпичова, 2